

STERCKX, Engelbert (Oppem 2 november 1792 – Mechelen 4 december 1867).

Was afkomstig uit een welgestelde landbouwersfamilie. Sterckx studeerde aan het Sint-Augustinus-college te Edingen, aan de middelbare school in Leuven (1808-1809) en vanaf september 1811 aan het Grootseminarie te Mechelen. Na zijn priesterwijding (18 juni 1815) doceerde hij aan dit seminarie filosofie en moraaltheologie, waarna hij pastoor werd in Boechout (1821), pastoor-deken in Antwerpen (1824) en vicaris-generaal van aartsbisschop De Méan (1927). Op 15 januari 1831 werd hij vicaris capitularis van het aartsbisdom te Mechelen, op 9 april 1832 volgde hij De Méan op als aartsbisschop van Mechelen en op 13 september 1838 werd hij benoemd tot kardinaal. Tot 1839 was hij ten slotte priemaat der Nederlanden, daarna priemaat van België. Tijdens het Verenigd Koninkrijk (1815-1830) trad Sterckx verzoenend op tussen de katholieke Kerk en de Nederlandse regering. Na de Belgische Revolutie speelde hij eenzelfde bemiddelende rol in de relatie tussen katholieken en liberalen. In 1831 drong hij bij de paus aan op het aanvaarden van de liberale Belgische grondwet en had zo een aandeel in een initieel goede Kerk-Staatverhouding, wat aan de basis lag van de aanvankelijke Belgisch-patriottische houding van de katholieke Vlamingen. Zelfs nadat de verhoudingen tussen katholieken en liberalen verzuurden, bleef Sterckx aan zijn bemiddelende rol vasthouden en wees hij op de mogelijkheden die de liberale grondwet aan de katholieken verschaftte om hun geloof te verspreiden. Deze 'verruimende' houding die hij toonde inzake het Belgische katholicisme nam Sterckx niet enkel op politiek gebied aan, maar ook op cultureel en pedagogisch gebied (stichting katholieke Leuvense universiteit in 1834). Hij was op die manier een belangrijke rem op de ultramontaanse stroming in België. Daarnaast legde hij zich onder meer toe op het verbeteren van de theologische opleiding van de geestelijken. Hij kwam diverse malen in conflict met bijvoorbeeld de jezuïeten omdat hij op nogal autoritaire manier het apostolische werk als zijn exclusief prerogatief beschouwde.

Sterckx had een zekere sympathie voor de activiteiten van Vlaamsgezinde collegeleraars of -directeurs als Jan-Baptist David. Hij kan gerekend worden tot de Vlaamse katholieke traditionalisten, die de Nederlandse volkstaal als een instrument voor een godsdienstig-morele opvoeding van het volk zagen en die hiermee tegelijk een Belgisch-nationaal gevoel wilden creëren.

LITERATUUR: J. Laenen, 'Sterckx Engelbert', in BN, XXIII, 1921-1924; – A. Simon, *Le cardinal Sterckx et son temps* (1792-1867), 2 dln., 1950; – A. Simon, 'Sterckx, Engelbrecht', in NBW, II, 1966; – L. Wils, *Honderd jaar Vlaamse beweging*, I, 1977; – L. Gevers, *Kerk, onderwijs en Vlaamse beweging. Documenten uit kerkelijke archieven over taalregime en vlaamsgezindheid in het katholiek middelbaar onderwijs 1830-1900* (IUCHG, bijdrage 89, 1980); – L. Gevers, *Bewogen Jeugd. Ontstaan en ontwikkeling van*

de katholieke Vlaamse studentenbeweging (1830-1894), 1987.

NICO WOUTERS